

Вітчизняний імпорт не дозволяє реалізувати модернізацію аграрного сектора та повністю забезпечити економічну доступність продовольства для населення. Зовнішньоекономічна політика фактично призвела до занепаду деяких українських галузей аграрного сектора, наприклад, тваринництво і птахівництво, рослинництво і виробництво сільгосптехніки, підірвала конкурентоспроможність вітчизняного виробництва. Надмірна імпортна залежність держави за деякими видами продовольчих товарів значно погіршує продовольчу безпеку.

У даному контексті стратегічні пріоритети держави щодо підвищення рівня продовольчого самозабезпечення не повинні дискредитувати іноземних виробників, а мають бути спрямовані на захист національної економіки. При цьому основними проблемами та ризиками продовольчої безпеки можуть бути: зниження конкурентоспроможності національного виробництва та ефективності національної економіки за рахунок примусового зниження конкуренції із зарубіжними постачальниками, а також підвищення податкового навантаження на бюджет.

Оскільки природно-кліматичні умови не дозволяють на території України вирощувати всі сільськогосподарські культури для стабільного цілорічного забезпечення населення продовольством, на продовольчому ринку необхідні імпортні товари. Стратегічними завданнями державної аграрної політики повинно бути стримування імпорту продовольства, що може вироблятися всередині країни за рахунок нарощування власного виробництва, а також стимулювання імпорту сировини, що не виробляється в країні, та її подальша глибока переробка на вітчизняних підприємствах харчової промисловості. Аналогічна політика проводиться економічно розвиненими західними та європейськими країнами [1].

Список використаних джерел

1. *Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки: наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України Бородіної О. М., д-ра екон. наук Шубравської О. В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2018. 152 с.* 2. *Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 20.07.2019).* 3. *Залізнюк В. П. Механізм імпортозаміщення як інструмент державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки країни. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69). № 1. С. 31-37.* 4. *Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. Економіка АПК. 2019. №1. С. 6-17.* 5. *Шойко В. А. Зовнішні та внутрішні загрози продовольчої безпеки на державному рівні. Ефективна економіка. 2018. № 1. С. 112-118.*

А. С. Магдич, Р. М. Ключник

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ФІНЛЯНДІЇ

Історія сучасної Фінляндії почалася в 1917 р., коли було проголошено її незалежність від Росії. За цей час колишня імперська провінція не лише відстояла свій суверенітет у численних війнах, у тому числі Зимовій війні (1939-1940) та Війні продовженні (1941-1944), але й досягла помітних успіхів в економіці.

На початку 2000-х рр. Фінляндія була однією з найбільш інноваційних та конкурентоспроможних економік світу. Вона використала переваги розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Прикладом є флагман фінської економіки компанія «Nokia», яка тривалий час була серед лідерів виробництва мобільних телефонів [1].

Фінська інноваційна система є демократичною: найрізноманітніші суб'єкти активно беруть участь в обговоренні проблем науки та інновацій (шляхом публічних дебатів, круглих столів тощо). Кожен голос в обговоренні враховується, а

рішення, розроблені в результаті дебатів, втілюються в життя. У звіті «Як зробити з Фінляндії провідну країну в сфері інновацій» (2017 р.), представленому Фінляндським інноваційним фондом (скорочено SITRA) йдеться про «маленьку країну, яка не може розвиватися, якщо вона не використовує таланти свого населення». Мотивація людей навчатися та використовувати свої знання творчо є основою інноваційності суспільства. Можливість і бажання кожного використовувати свій творчий потенціал і знання стали основною передумовою для фінської конкурентної переваги. Однією із найбільших проблем було створення атмосфери і культури бізнесу, адже це середовище мало заохочувати інновації та підприємництво в суспільстві [2, с.13].

У Фінляндії реалізуються п'ять стратегічних напрямів: 1) зайнятість та конкурентоздатність; 2) освіта; 3) добробут та охорона здоров'я; 4) біоекономіка та «чисті» технології; 5) диджиталізація. А ці напрями, у свою чергу, розбиті на конкретні проекти. Так, ключовими заходами у формуванні біоекономіки стали проєкт низьковуглеводної відновної енергії з бюджетом 100 млн євро, розробка нових продуктів з лісних ресурсів – 50 млн євро, рециркуляція ресурсів та води – 40 млн євро, виробництво харчових продуктів та «блакитна» економіка (така, що використовує водні ресурси) – 100 млн євро [3, с.547-548].

Фінське суспільство завжди дбайливо ставилося до освіти. Перший університет з'явився ще у 1640 р., а зараз у Фінляндії налічується 16 університетів. Держава забезпечує близько 70% університетських бюджетів [4, с.63]. У Фінляндії немає системи стандартизованого тестування, а школи не поділяються на «елітні» та «погані». Якщо навчальний заклад має проблеми, то уряд пропонує допомогу та підтримку: «через систему самооцінки, нетворкінгу, участі та кооперації створюються кооперативні структури та відчуються слабкі сигнали» [5, с.816-817].

У Фінляндії стрімко розвивається інформаційна безпека. У 2012 р. численні фінські компанії були включені до фінського кластеру інформаційної безпеки (Finnish Information Security Cluster – FISC). У 2015 р. FISC охоплювало вже 30 компаній (наприклад, F-Secure), в яких було задіяно близько 2000 спеціалістів з інформаційної безпеки. В останні роки середнє зростання кластеру становить понад 20% щороку [6, с. 176]. Витрати Фінляндії на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи також зростають: у 1995 р. вони становили 2,25% від ВВП, а у 2017 р. вже 4,16% [2, с.14].

Таким чином, Фінляндія є країною з беззаперечним домінуванням економіки знань. Загалом, за даними статистики, 69% ВВП країни становить сфера послуг [7]. Освітні послуги посідають у цьому секторі не останню роль саме завдяки особливому ставленню фінів до знань та науки. Освіта є тісно поєднаною з бізнесом та сучасним суспільством загалом. А це забезпечує престиж освіти у Фінляндії не лише для громадян країни, а й для іноземців. У 2020-і роки Фінляндія вступила сучасною інноваційною країною.

Список використаних джерел

1. Ali-Yrkkö, J., ed. 2010. *Nokia and Finland in a Sea of Change*. ETLA Series B244. Helsinki: Taloustieto Oy.
2. Баланчук І.С. Інновації в економіці як засіб підвищення конкурентоспроможності держави (на прикладі Фінляндії) / І.С. Баланчук // *Інноваційна економіка*. – 2018. – № 2. – С. 9-16.
3. Вороб'єва Д.А. Финляндия: инструменты инновационной политики в условиях кризиса национальной инновационной системы / Д.В. Вороб'єва, И.Д. Кириченко // *МИР (Модернизация. Инновации. Развитие)*. 2017. – Т. 8. – № 4. – С. 544-553.
4. Halme K. *Finland as a Knowledge Economy 2.0. Lessons on Policies and Governance* / K. Halme, I. Lindy, K. Piirainen, V. Salminen, J. White. – The World Bank, Washington, D.C. – 2014.
5. Brito Bastos, R.M. *The surprising success of the Finnish educational system in a global scenario of commodified education* / R.M. Brito Bastos // *Revista Brasileira de Educação*. – 2017. – V. 22, No. 70. – P. 802-825.
6. Уткина В.В. «Экономика знаний»

В. В. Бардюк, М.Я. Шульган

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКУ НА МАЙНО В УКРАЇНІ

Податок на нерухомість є традиційним податком для близько 130 країн світу й забезпечує вагомую частину надходжень до місцевих бюджетів. Міжнародний досвід свідчить, що при належному нормативно-правовому регулюванні він стає одним із значних частин доходної частини відповідного бюджету. Але на сьогоднішній день застосовані у нас способи обрахунку податкових зобов'язань та адміністрування цих податків є недосконалими і не забезпечують ані справедливості, ані захисту від корупційних та інших зловживань, ані суттєвих надходжень (останні складають менше 1% ВВП). Відтак, податки на майно в Україні потребують удосконалення. Така реформа є особливо нагальною з огляду на те, що за економічною теорією, підтвердженою дослідженнями, саме регулярні податки на майно є найменш шкідливими для економічного зростання. Тому одним із способів прискорення зростання є «фіскальний маневр», який полягає у заміщенні прямих податків (з доходів фізичних осіб та прибутків підприємств), як найбільш шкідливих для зростання – непрямими (ПДВ, акцизами), і, особливо, податками на майно. Проте, механічно збільшити в кілька разів надходження від оподаткування землі та нерухомості в Україні навряд чи можливо, бо у своєму нинішньому вигляді ці податки є доволі недосконалими. Тому в ширшому контексті ліберальної, але фіскально-відповідальної податкової реформи, реформа податків на майно має полягати у суттєвому удосконаленні механізмів та принципів оподаткування майна, на основі якого можна збільшити надходження від нього і замінити ними більш шкідливі прямі податки. Така задача є особливо актуальною для України, зважаючи на другий вагомий недолік прямих податків: мало ефективні у країнах, схильних до корупції; постійно провокують корупцію [1].

У структурі надходжень місцевих податків переважають надходження від:

✓ податків на майно і їх частка в надходженнях місцевих податків у І півріччі 2017 року становила 57%, у І півріччях 2015-2016 рр. – 61-62%. При цьому найбільшими є надходження від земельного податку (90% від надходжень податку на майно). У 2019 році до місцевих бюджетів надійшло на 23,6% більше [5] від надходжень за аналогічний період 2018 року (становив лише 1,2%). У структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів плата за землю займає 12,1% (рис 1).

✓ частка податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, становить лише 9% (або 1,2 млрд грн), що пов'язано з недоліками обліку платників цього податку, розрахунку об'єкта оподаткування та високими адміністративними затратами на його адміністрування;